Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 25 ОКТЯБРЬ, 1983 ШУ. ◆ № 128 (6850). ◆ Мах 3 кеп.

ОКТЯБРА НАКЪАДОЛХАШ

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА

ПАЧЧАХЬАЛКХЕННА ХЬАЛХАРА ШОАН ДЕКХАР КХОАЧАШДАЬ ДАЬККХАД УРУС - МАРТАНОВСКИ РАЙОНА ЯЛАТ ЛЕЛАДЕРАША.

Укх шера Урус - Мартановски района къахьегамхоша шоай деррига низаш тlадахийтадар Кхачан программа керттера проблема — ялат доаккхилген кийчделтен кхоачашъяра.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 66 шу дизарга дола КПСС ЦК тlахьехамаш дег тlара къоабал а деш, района кхаш леладераша аййир къахьегама овсарле. Ялат кийчдаран дlанйдеча предприятешка из дlакхахьаран балхаш сих а даь, йоккха къахьегама котало яьккхар. Шера планагlа доагlачул дукхагlа а долаш, Даьхенна дlаденнад 11 эзар тонн ялат.

Хlанз планал совгlа дlалуш а да из.

Ялат кийчдара пятилетка кхаь шера план шеко йоацаш кхоачашъяр дукха, ерригa шоай торонаш сарцагlъяьхай урус-мартановцаша.

1984 шера чуэцаргболча хьуакъама тешаме лард йолла тlерт кхаш леладераш.

Цхьайтталагlча пятилетка дlсача шерашка ялат даккхара темпаш сихъе лерхl района къахьегамхоша.

СВЕКЛАШ ЛЕЛАЕРИЙ ТОЛАМ

ШАЛИНСКИ РАЙОНА КХАШ ЛЕЛАДЕРАША ШЕРА ПЛАНАЛ ДУКХАГIА ДIАЛУШ Я СВЕКЛАШ.

Парте XXVI съезда, КПСС ЦК майски, ноябрьски (1982 ш.), июньски (1983 ш.) Пленумий решенеш, Ю. В. Андропова указанеш кхоачаш а еш, района къахьегамхоша маккхьаккхай шекаре свеклай хьувзьам алсамбаккхара тlаерзаь агротехнически комплекс. Из культура кхеяра, цун фуие дикал тоаяра прогрессивни технологи юкъейоалаьй. Цу гlулаккхаш вlаштlехьдалийтад укх шера боккха хьувзьам кхеба.

Из чуэцеча техникех, транспортах ма хулла боккхагlа пайда эцара шерра социалистически ях а йоаржаь, районе шекаре свеклаш лелаераша балхаш сихдаьд. План 80 эзар тонн йолаш хlанзале 82500 тонн мерзе овлаш дlаденнад. Планел совгlа шекаре свеклаш дlалуш ба уж хlанз.

Яьккхача коталонo дог уроттадаьча района къахьегамхоше шоай тороенаш а лаьрхlа, укх шера планал дукхагlа пачхьалкхенна 10 эзар тонн шекаре свеклаш дlаяла лаьрхlад.

Советски Союза къахьегамхой! Экономически, социальни, кхетам балара декхараш кхоачашдара, социалистически демократи дlахо дегlайоалаяра биззагlа пайда эца къахьегама коллективаех долча Законах!

(КПСС ЦК тlахьехамашкара).

Дика чакхдоах ялат дlадера балхаш Сунженски района Орджоникидзе цlерагlча колхоза лаьтта леладераша. Ялат дlадуваш йоал Оздоев Іийсас кулгалду лаьрхlа йола звено. Ший декхарех коллектив лоархlа а ю. Дlас эзар 350 гектар йолаш укхаза хlанзале дlадийнад 320 гектара тlа ялат. Дийнахьара норма массаза а тlехкхоачашъе карагlдоал механизатора Варшилхоев Мовлеш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) дикагlбола механизатораш Оздоев [redacted] Варшилхоев Мовла, сеялщик Евлоев Аслан-Гири.

Э. ТОЛМАЧЕВА сурт.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ДНЕВНИК

НОЯБРЬ БЕТТА ЧОТАГIА

Къаьстта дика къахьег укх шера Горячеводски бурув тохара балхий управлене буруадеттараша. Массехнаха республике лаьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай цар. Ер шу доладелча денз паччахьалкхен планагlа лаьрхlачул совгlа цар техад 1400 метр гаргга бурув. Из хул шера тlанйцача декхарий заданел совгlа тоха лаьрхlачул дукхагlа. Къахьегама овсарле лакхъяра план 41,8 процент тlехкхоачашъяьй. Дукхьал из лакхьяра чотагlа техад заданел совгlа мел теха бурув. Цхьан станокана хlара бетта бурув тохара шера план ехи процент тlехкхоачашъеш хьабоагlа уж. Дукхьал бурув тохара дlабода мах лохбарах укх шера паччахьалкхенна кхоадаьд 283 эзар сом.

Даим социалистически яхье хьалха а латташ, хlанзлехьа бурув тохара итт бетта план кхоачашъяьй дуккхача бригадана. Царех я буровой начальникаш Дудин Вячеслав Константинович, Матаев Султан Декуевич, Доаворубов Алексей Ефремович, Слевченко Юрий Георгиевич, Чернов Григорий Андреевич, Ковалев Дмитрий Федосеевич керте латтача лаьттан ченаш техкарий коллективаш. Цар хlанзалехьа тlабоагlача ноябрь бетта чотагlа техад бlаьна метраш бурув. Из да цар Сийлахь - боккхача Октябра цlейна кийчдаь къахьегама совгlат.

В. НИКОЛАЕВ.

«IАЬРЖА ДОШУВ»— ДУКХАГIА

Социалистически яхье пятилетка кхоалагlча шера хадданза хьалха а латташ, республикански Сийлен уга тlа йоахаш хьайоагlарех я «Октябрьнефть» НГДУ коллектив. Шоаш доехаш дола производственни хьокхамаш беттагарабеттага тоадеш бола управлене мехкдаьтта хой дика къахьегама совгlат кийчдаь накъабоах Октябра цlейна. Ер шу доладелча денз хlанзалехьа цар паччахьалкхен планагlа лаьрхlачул совгlа даьккхад кхойтта эзар совгlа тонн «Iаьржа дошув». Октябрь бутт боалехьа заданел совгlа кхы а доаккхаргда цар бlаьш тоннаш мехкдаьтта. Планал совгlа мах лаьккхай ах миллион сома гаргга товарни продукци.

Къахьегама овсарле лакхъяра план 101,7 процент кхоачашъяьй мехкдаьттахоша.

Массала санна НГДУ цехашта юкъе лаьржача социалистически яхье хьалха латташ я Ервандян Клим Баласанович керте латтача мехкдаьттеи гази йоахача цхьоалагlча цеха коллектив. Дукхьал цо ше шу доладелча денз планал совгlа даьккхад ворхlа ахи эзар тонн совгlа мехкдаьтта.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХАБУВЛ

Хьинар айденна къахьег пятилетка кхоалагlча шера «Южмонтажавтоматика» треста Грозненски пуско - наладочни участка коллектив. Ханал дукха

Хьажкlаш чуийцай

Укх шера ши эзар гектар гаргга ялата лаьрхlа хьажкlаш хьалкхельй Назрановски района «10 лет Октября» яхача совхоза кхаш леладераша. Лоацачa юкъа уж чуийца яьхай. Дика хиннаб цар хьувгъам а. Ерригa совхоз хьанйнача хlара гектаро тlара 40 центнер фуалъяьха хьажкlаш яьхай, планагlа 26 центнер йолаш. Вlаштlехьдаьннад пленал совгlа 1350 тонн а йолаш. 6 эзар тонн паччахьалкхенга уж йохка.

Индустриальни хьесапе из культура хьалкхеьй совхоза гlорбаьнача механизатораш — звеньевойша Кодзоев Бахьаудина, Гелисханов Ювсапа, Беков Бахьаудина, Дахкильгов Жарапа, Олигов Абукара, кхычар. Царна юкъе лаьржача социалистически яхье эттара боккхагlа хьувкъам чуийцаб Кодзоев Бахьаудина. 200 гектарах хlаране тlара 71 центнер фуалъяьха хьажкlаш яьхай цуй звенос. Шоллагlа моттиг яьккхай Гелисханов Ювсапа. 220 гектарах хlаране тlара 64 центнер яьккхай цуй звенос, хlаьта 60 центнерага дlакхаьчаб кхоалагlа моттиг яьккха Беков Бахьаудин. Дика хьувкъаьй хьажкlаш вокх звеньевойша а.

Цу совхоза № 1 йолча отделене кхошкара тlехххьара хьажкlаш чуэцаш латтача миiсполяр со цига. Дог гlоа доаккхаш дар бlаргадайна сурт. Доккха хьажкlий кха а чуlаьда хьажкlаш хьокхиш яр массехк «Херсонец-200» яха комбайн, хlаьта конвейерагlа оаца хьатlаухар царна кlалхара томарех йола хьажкlаш а аьта гlадамаш а дlакхухьа тракторни тележкаши грузовикаши.

Цхьаькха мехотряд йоаллар № 3 йолча отделене а ипатовски хьесапе юкейнса хьажкlаш чуэцаш.

Кхай йисте латтар еха комбайн е трактор тоаеча вша запчастеши материалаши яьхаш ена «Техпомощь» яха машинаш. Наха безаме къахьегаргдолча тайпара вlаштlехьдаьхадер кхашкара балхаш.

— Шина а мехотрядера болхлой хlанз хьона гуча беса тlатейlа къахьегаш хьабоагlа хьажкlий хьувгъам чуэца болабича гlоне, хlаьта дукхагlбараша 140—150 процент сменни нормаш кхоачашъю. — йоаь, доккхаэ а деш, совхоза керттерча агронома Дзауров Вашира.

Кхетале хале дацар цхьаккха хlана а ца доiташ укх шерара хьувкъам лоацачa хана чуйийца баккхара совхоза кулгалхоша, партийни профсоюзни организацевза шоай къахьегамхой цlенхаштта сарцагlбаьхалга.

С. АУШЕВ.

БРИГАДАНА КАРАГIДАЬННАР

Дикача къахьегама толамаша накъайоагlа Сийлахьбоккхача Октябра 66 шу дизара «Южэнергохимзащита» яхача специализировани управлене Кавказски участка коллектив.

Шерра социалистически яхь а йоаржаь итт бетта план дерригача технико-экономически хьокхамашка далл лача кхоачашъяьй цо.

Хlаьта бутт чакхбаладе кхы а 4 эзар сома маьхка балхаш де лаьрхlа я коллектив.

Шоашкара хьонхам [redacted] лаш болх бу кислотоупорщикаша Гусев Валентина, Гинбаев Сосланбека, Ефанов Владимира, Алиев Шамала.

Х. СУРУДЖАНЦ.

«ВЕРТИКАЛЬ-11»

ТАСС ХОАМ

Космически арена тохкамаш дара а машара гlуланкхашта цунах пайда эцара а дакъе социалистически мехкашна вlашин цхьана гlуланкхаш леладара программате хьежжа, 1983 шера 20 октябре московски ханах 7 сахьати 25 минуть кхача Советски Союза европейски даьккъал юкъерча широташкара 500 километр гаргга лакха урагlъяккхийтай «Вертикаль-11» яха геофизически ракета.

«Вертикаль-11» яха геофизически ракета Маьлха доаьцача талгlений излучени дlахо а комплексии таккара сигнала яхийтай.

95 километр урагlъяхача хана ракетагlа хьакъаьстача лакхе лелача астрофизически зонда чу оттаьй Польски Халкъа Республика, Советски Союза, Чехословацки Социалистически Республика социалисташа хьаьл lилман аппаратура.

Траектори lолохлуча участка 95 километр лакха йолча моттига астрофизически зондах дlакъаьстар lилмая аппаратура, бустамий хьокхамаш чудола нlалкарйоаккхаш йола контейнер, парашютни система новкъосталца lоессар из.

Урагlъяхийтара lилман аппаратура кийчйир ПНР, СССР, ЧССР специалиста.

Цхьана эксперимент еча дакъа лаьцача мехкий lилман организаций йолаемнай хьайийцача информацеи обработка е.

МУХЬ ТIАБОЛА КЕМА ДIАХЕТТАД

ТАСС ХОАМ

1983 шера 22 октябре московски ханах 14 сахьати 34 минуть лаьча «Прогресс-18» яха мухь тlабола автоматически кема дlахеттад «Салют-7» — «Союз Т9» яхача пилотировани еча орбитальни комплексах.

Полетага хьожача Центрера телача командаш а бортовой автоматика новкъосталца а шоаш вlаши лехар цар, гаргадахар, причаллеаш йир, дlахоттаделар. Причалнаши ара а дlахоттадалара а процессашка тlахьожам лоаттабеш яр космонавташ Ляхови Александрови чубоагlа орбитальни комплекса экипаж. Мухь тlабола кема станцех дlахеттад цун агрегаташ отсех йолча оетlорахьара.

«Прогресс-18» яхача кемо орбите тlа дlадийхьад станце вlашагlтехача двигательни установкана эша доагор, оборудовани, аппаратура, lилмая тохкамаш дара а экипажа вахара хьелаш lалашдара а эша материалаш, хlаьта иштта почта.

Экипажа доладашка а телеметрически информаце данйешка а диллача «Салют-7» — «Союз Т9» — «Прогресс-18» яхача lилма - тохкама комплекса бортовой системаша лерттlа болх бу.

Космонавташ Ляхови Александрови могаш-маьрша ба.

КЪАСТАРГДАЦ ТХО КОМСОМОЛАХ

Комсомола Къулбаседа Кавказа ветераний слетера

Ветераний кортош тlа хано дото чил хьаьрцаб, вахара халонаша йовхьаш тlа кlоарга хобораш дехкад, баьккха къийхка кулгаш оахама тарадийрзад, цар турпала гlулакхаш орденашца, медалашца белгалдаьд. Ветераний дош тувла ца доллйташ ладувгlаш ба, ираеча вахара гlозал бlаргашка лоэза, ВЛКСМ ЦК бе-бе знанаш паьхка тlа къега таханара комсомольцаш.

Тайп-тайпарча моахалий вигалаш гулбеннабар укх деношка Грозне хиннача комсомола Къулбаседа Кавказа республиканкарча ветераний слете. Гулбеннабар комсомола турпала никъ хьоахабе, тахан де дезараш белгалдаха, шерашка lоаяь опыт къонача тlехьенца екъа.

Нохч - Гlалгlай комсомола исторех лаьца дувц ВЛКСМ Нохч - Гlалгlай обкома хьалхарча секретара Г. Х. Эльмурзаева.

— Атта хиннабац республика комсомола никъ, — аьлар цо,—цхьабакъда, сийдолаш-м хиннаб. Моллагlа шоашта тlадилла декхар толаме кхоачашдаьд комсомольцаша. Цар шоай вахар кходаьдац граждански тlем тlа, хьалхарча мугlарашка хиннаб уж. Котало яьккхачул тlехьагlа комсомольцаша хьинаре дакъа лоац мерза вахар хьалдеча. Эггара халагlча моттигашка ба. Уж кхерабац кулаций обрезашка, хьалхарча пятилеткай халонаша. Хlана аьлча, цар дегаш боккъонца тийша да шоаш хьаллаьца никъ сийрда никъ хиларах.

Iалаьмате унзара дар 1941 шу. Дерриго советски халкъ гlеттар фашизмаза духьал. Массаза а санна хьалхарча мугlарашка бар комсомольцаш. Алхха Нохч - Гlалгlай республикера шоай lоlамах Даьхе бахьан моастагlех лата тlем тlа вахар 18 эзар совгlа комсомолец. Сийлахьбоккхача Даймехка тlом латтача шерашка кхы тlа а гучадаьлар комсомольций деваж, Ленина партех бола цар тешам, вай Сийлахьча Даьхенцара безам. Денал, къонахчал гойташ моастагlех летар къона патриоташ, хlаьта хийлане шей вахар дlа а делар вай таханара гlоза вахар бахьан долаш.

Къахьегама турпалал гойташ боах бахьб комсомоло тlом чакхбаьнначул тlехьагlа, фашисташа бохаьб мохк юхаметтаоттабеш. Тlаккха тахан цун вижалаш къахьегаш ба вай мехкара бехктокхамегlа йола гlиллош хьалъеча.

Комсомола ветеранаш. Ма хала дукъ дижад цар баламаш тlа. Ма сийлахьа кхоачашдаьд цар шоай декхараш. Тlаккха тахан а общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш, къоначарца шоай вахара, балха опыт екъаш, царна патриотически, интернациональни, атеистически кхетам луш кlаьд ца луш къахьегаш ба уж. Комсомола ветеранаш — уж ба тlема, къахьегама ветеранаш, уж — вай мехка дийна истори.

Слета балха юкъе дакъа лоацаш бар Къулбаседа-Хlирийчере, Дагестанера, Черсий-Балкхарой республикера ветеранаш. Къамаьл даьча С. Калинцева, С. Яковлевас, В. Фильнина, А. Имагожева, К. Денисовас, Х. Саиевна иштта кхычар а дийцар ветеранаша беча балхах.

Уж каст-каста вlашагlбеттлу къонача бокхлошца, дешархошца. Хьинаре дакъа лоац хьехамчий болама юкъе. Дукха къона специалисташ кхебаьб хьехамчаша Социалистически къахьегама Турпалаша Н. Ведерникова, Ш. Хаджиева, А. Албогачиева. Махах, тахан республике цар цlераш ца йоазаш, уж ца лоархlаш.

Iалаьмате бехктокхаме зама я вай дахар. Империализма коротагlбаьнна хаув дуне экхийта гlерташ. Машара га даккха гlийттад лаьттара адамаш. Цудухьа тахан чlогlа лоархlаме да къонача тlехьенна тlема - патриотически кхетам балар. Цу хьакъехьа lалаьмате дика гlо де йаш я ветераний.

Назрановски района ветераний совета член А. Имагожева ше къамаьл дейш аьлар: «Iалаьмате лоархlаме болх бу тха районерча ветеранаша. Уж каст-каста хул школашка, училищашка, районни музее кагирхошца цхьана сайренаш дlаьу. Дукха материалаш я музее наьсархой турпала гlулакхех дувцеш. Къонача тlехьенна гу шоай дай сийлахьа гlулакхаш, царна тара хила гlерт. Иштта вlаштlехьбаьккхача балхах дикка пайда бойл. Масала, районера дукха кагий нах ба Советски Эскаре гlулакх деш. Царех дукхагlчар тlехдика кхоачашду Даьхенна хьалхашкара декхар. Тахан, музее цоана гургба тlема орденаш, медалэш наьцка тlа яда кагий [redacted]

Боккхача теркамца ладийгlар гулбеннарашa къамеьл дача ветеранашна. Слето хьахьенхар мел лоархlаме да ветеранаш общественни балха юкъе дакъа лоацар хилар.

Слето тlанйцар беррига ветеранашна дола кхайкара.

М. ВЫШЕГУРОВ.

СУРТА ТIА: Назрановски районера ветеранаш (аьрдехьара аьттехьа) А. Бретерский, Н. Смирнов, М. Оздоева.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Дика болх беш хиларца белгалаьяннай Грознерча электроремонтни заводе коммуниста Баталин Виктор Владимировича кулгалду ремонтникий бригада.

Указза шишша-кхоккха смежни професси караерзаяь къахьегаш ба Степаненко Владимир Ивановичи Лопанский Михаил Ивановичи, иштта кхыбараш. Цу гIулакхо царна гIо ду техническе оборудовани массаза а болх беш хилийта, балха хьокхамаш дика хилийта.

Уж заводе бовзаш ба дика рационализатораш хиларах тарра а. Цар еппа массехк предложени балха юкъейоалле лаьрхIад заводе.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьтехьа) В. Н. Степаненко, В. В. Баталин, М. И. Лопанский.

В. ДЭНСЯКА сурт.

СССР ОБОРОНА МИНИСТЕРСТВЕ

НАТО-на чудоагIача цхьадолча малхбузеневропейски мехкашка «Першинг-2» яха ракеташа лаьттан тIа базировани ю тIаьхьамаш дола ракеташ а дIаниисъяра ВIашагIкхииттача Штаташа ю кийчо чакхйоалаш латтарца дувзадена, шийн яр санна, Варшавски ДоговорагIа болча шийн союзникий а кхерамале IалашъяраСоветски Союз кхы тIа гIулакхаш чакхдаха дезача эттай.

Советски Союза, Германски Демократически Республика, Чехословацки Социалистически Республика правительствашца баьча бартага хьежжа, ГДР а ЧССР а территореш тIа оперативно-тактически гIулакхашта эша ракетни комплексаш дIаниисъяра кийчон балхаш дIадоладу.

Нагахьа санна американски ракеташ Европе дIаоттайой, цунна жоп далара белгаладьяа хIамаех цхI хургда дох. Уж гIулакхаш тIадерзадаьда ядерни средствашна даьлача Европе Варшавски Договора НАТО-нен юкъе нийсхо хилийтара.

Профсоюзни организацешка отчеташи-хоржамаши

ТОЛАМИЙ НАЬКЪАГIА

«Грознефть» объединене автомобильни наькъий управлене отчетно - хоржамий профсоюзни собрани хилар. Баьча балхах лаьца доклад йир профкома председателя С. Нихоева.

Партийни организаце кулгалдеш йолча профсоюзни комитето ше бу практически болх бувз КПСС XXVI съезда решенешца, КПСС ЦК ноябрьскиe (1982 ш.) июньски (1983 ш.) Пленумий соцамашца, лакхагIа латтача профсоюзни органий решенешца, отчетно - хоржамий профсоюзни собране решенешца. Де доагIар ду но идеологически, политико-кхетам балара, культурно - массови болх дикагIа хилийтара, цу тIа гIолла тохайолийт коллектив производственни план кхоачашъе тIайийпа социалистически декхараш чакхдаха, балхаца цхьаккха а брак ца хилийта, къахьегама а производственни а дисциплина телхаераш, балхаре дIабуьлараш кIезигагIа хилийта.

Автомобильни наькъий управлене коллективо 8 бетта йола задани толамца кхоачашъяьй. ГIишлон монтажни балхаш 105,3 процент даьд. Коллективо дуккхаза а яьхай «Грознефте» призови моттигаш. ХIаьта II-ча кварталe управленена хьожаяьй шоллагIа моттиг. «Грознефть» объединене Сийлен грамота а-луш, 1700 сом преми а еннай.

— Даьха толамаш-м белгалдаха деза, бакъда йиш ли кхоачамбоацараш къайла кхаха, — аьлар Старопромысловски участка начальника И. Гамбураева. — ХIаьта уж, вайна хала хете а, кIезига дац. Болх беча хана норта бохебеш дола малар молаш ба тракторист Цайхаев, слесарь Кузьмичев, механик Черников. Балха тIехьабусараш а ба, Цар йохаю къахьегамен производственни дисциплина.

Дуьнха тоьшаш кIира кхуъхьаш йолча автомашиний бригадира И. Кондрашова аьлар:

— Тхо, машинаш лелаераш, каст-каста дус машинашта эшаш йола оьтталаш йоацаш. Лоадам боацача гIулакх ремонта оьттадезаш хул, хIаьта эшаш йола оьттал складе хилац. Тхо тхоаш лела дезаш хул из цхьаццанахьара лехаш.

— Кхы а вогIа латт спецтехникана ремонт яра гIулакх, — боах слесарь В. Круподурова. — Тха балансе латташ 12 автогрейдер я. 1975 шера дена тха заявках ремонт е дIайицаи цхьаккха а грейдер, заявкаш баха шера-шера теле в. запчасташ-м лац тхона.

Управлене начальника Г. Серова белгалдаьккхар, дисциплина телхаеш долча гIулакхаш план кхоачашъяра чIоагIа новкъарло еш хилар. «Соахьарчул кIезигагIа-м да уж хIамаш хIанз вайна юкъе, — аьлар цо, — хIаьта а шендаь дIадаьха дац уж. ЧIоагIа лоархIаме ба кадрашца беш бола болх а. Кадраш я шеддар хьадер. Уж отчетни периодах вай балха хьаийцар 20 саг, дIавоьккхав 25, хIаьта соахка 32 мара хьа ца ийцача 36 дIаваьккхавар. Кадраш цара болх тоалуш латт вай».

Болхлой балхашка дIачIоагIбара даькъе а дика толам баьккхаб, тоадаьд цар культурно - бытовой, къахьегама хьалаш, эша гIо-новкъостал даьд шоферашта ремонтникаштен цар балха квалификаци лакхъяра. Машинаш лехкаш волча 6 саго шоай классность лакхъяьй, 3 саго разрядаш лакхъяьй, 4 механизатор сайрийнарча курсашка деша ваьгIа. Из кхоачамболлаш дац, тIехьа тIайоагIача хана кхы а дукхагIа хилийта беза цу тайпара бола нах. Дикка къахьийгад коллективо юрташта новкъостал деш. Из да «Нефтяник» яха совхосе хьеещ даь новкъостал, «Родина» яхича совхозе ялат чуэца а, баьцадаараш хьадаха а, доакъар кийчде а даь гIо. Коллективо айхха бувзам лоаттабу 27-гIча школаца: ремонт яьй цунна, транспортаца новкъостал даьд, автобус еннай школьникаш экскурсе бита, волейболах ловзаш йола моттиг тоаяьй.

Собране белгалдаьккхар къахьегама кхерамалеи техника ледара лелаьь хилар. Из бахьан долаш 4 саг лозаенр, дукха балха ха а яйр.

Дика вIаштIехьдаьлар болхлоша салоIилга, шин дийнахьа Ереване баха хилар болхлой, Баксански чIоже. Каспефорда йисте хилар, дукхача профсоюза членаша шоай могашал чIоагIйир мехка дикагIа йолча здравницашка, санаторешка, «Грознефта» профилакторе.

Массаза арадийнад «Дорожника» яха пенгазет. Цун колонкаш тIа дийцад производствае хьалха латтачарех, участкай а бригадий а балха кхоачамбоацарех. Цун редактор волча Гамбураева дика лелабу из болх.

Профкома болх могабир собране къамаьл даьчар. Кхоачамбоацараш дIадаха аьныъаш хьийхар. профкома керда состав хержар. «Грознефта» аргIанарча профсоюзни конференце бахийта делегаташ хержар. ХIаьта профкома председателалла юха а ГIишлонхой участка мастер вола С. Нихоева хержар.

А. ТИЩЕНКО.

Ня. З. С. Вылегжанинален Г. Н. Сухоруковален Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах доли

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Халкъа боахама лакха говзал йола специалистеи Iомабечеи кхетамца кхебечеи дуккхача шерашка беркате болх барах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Вылегжанина Зинанда Семеновнана — учета механизаци яра Грозненски техникума преподавателя.

Сухорукова Галина Николаевнана — учета механизаци яра Грозненски техникума преподавателя.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1983 шу, 21 октябрь.

Учета механизаци яра Грозненски техникума Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах доли

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Лакха говзал йола специалисташ — экономисташ, бухгалтераш, учета механизаци яра техникаш кийчбеча доккха дакъа юкъедахьарахи вIашагIъеллача дийнахьа декъ 50 шу дизарца дувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла учета механизаци яра Грозненски техникума.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1983 шу, 21 октябрь.

Нов. В. И. Кулакована «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни экономист» яха сийлен цIи яларах доли

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Халкъа боахама лакха говзал йола специалисташ кийчбеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах «Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни экономист» яха сийлен цIи лойла нов. Кулакова Валентина Ивановнана — учета механизаци яра Грозненски техникума преподавателя.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1983 шу, 21 октябрь.

Нов. Н. Н. Беленкова «Нохч-ГIалгIай АССР школа заслуженни хьехархо» яха сийлен цIи яларах доли

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Халкъа боахама лакха говзал йола специалисташ Iомабечеи кхетамца кхебечеи доккхий гIулакхаш карагIдувларах «Нохч-ГIалгIай АССР школа заслуженни хьехархо» яха сийлен цIи лойла нов. Беленко Надежда Николаевнана — учета механизаци яра Грозненски техникума преподавателя.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

гор. Грозный,
1983 шу, 21 октябрь.

ПРОПАГАНДИСТИЙ КУРСАШ

КПСС обкома политически дешара ЦIагIа хилар хьалдача экономика школай пропагандистий цхьан кIира лаьрхIа республикански курсаш. Цига Iомадир хIанзарча ханарча КПСС экономически политика лоархIамегIа дола дешаш, экономикана интенсификаци яра а цуп эффективность лакхъяра а проблемаш. Иштта дийцар къахьегама овсарле лакхъяра экономе режим чIоагIъяра наькъаш. Къаьстта чIоагIа курсашка теркам тIабахийтар КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума материалаш, Пленуме новкъоста Ю. В. Андропова даь къамаьл Iомадара.

Пропагандисташа иштта Iомадир экономически дешара методика дешаш, дIа-юха ийцар Iилман боарам лакхбара, дешара практически лостам чIоагIбара, хьалхалатта производственни опыт занятешка Iомаяра ладувгIаш барий практически заданей методах пайда эцара беча балха опыт. Иштта чакхъяьхар укхаза семинарски занятеш.

Курсашка къамаьлаш дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара М. О. Бузуртанова, республика Министрий Совета председатела заместитела А. И. Иванова, партийни а советски а бехктоккхамеча кхыча болхлоша, Грознерча вузий преподавателашеи Iилманхошеи.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГIАНАРА НОМЕР

Кепатеха араяьннай КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанара номер.

Из хьаллалу КПСС Нохч-ГIалгIай обкома XI пленумах болча информационни хоамаца.

Номера тIа иштта кепатеха я «Лаьттан тIарча вахара духьа» яхо редакционни статья.

Советски милице Дениа хетаяь я «Революце кхелла» яха НГIАССР чурча гIулакхий министра Ю. Ю. Миценкое аьзаь статья.

Журнал дешарин теркам тIаозаргбе КПСС Грозненски горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе А. В. Белякова язъьча «Агитатора тороваш» ихача статьяс.

«Iая дика кийчо яьй» яхача корреспонденце тIа дуьц хьайбаш дикагIа Iенгара лахара Наьсарен района хьайбаш леладераша яьча кийчонах.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОБЛСОВПРОФЕИ

КЪАХЬЕГАМА ДИСЦИПЛИНА ЧIОАГIЪЯРА ДЕ ДЕЗАРЕХ

1983 шера 28 июле баь «Къахьегама дисциплина чIоагIъяра кхы а де дезарех» бола СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи соцами, 1983 шера 23 августа баь из соцам кхоачашбара де дезарех бола РСФСР Министрий Совета соцами кхоачаш а беш, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советой облсовпрофой соцам баьб. Цу тIа белгал ма даккхара НГIАССР министерстваштен ведомстваштен, райисполкомаша, горисполкомаша, объединеней, предприятей, организацей, учреждений кулгалхоша, колхозийн совхозийн профсоюзни организацеша де дезар да, кхоачамбоацараш гуча а доахаш, къахьегамен производственни дисциплина мишта латт хьажар, из чIоагIъяра хоадам боллаш дола гIулакхаш дар, къахьегам вIаштIехьбаьккхарен духьна стимулировани ярен хьалха латта формаш, бригадни боахама расчет, къахьегамах тIехьара хьахиннaчунга хьежжа къахьегама юкъе дакъа лацара коэффициент терка а еш алапи тела хьажарегIа юкъеххувлар.

Соцам тIа белгалдаьккхар болхлоштен гIулакхерча нахан алапи метта а ца лоаттадеш лоацача хана лаьрхIа отпускаш телара лоаттабу тIаьхьжам чIоагIбе безилга. ХIаьта моттиг нийсъелча шаьнха а оагIув барта а яха еннача отпускана дIахо йолача хана отработка е йиш я къахьегамхой производства хьалашнеи торонашкен хьежжа.

Цул совгIа, болх дика беш а къахьегама дисциплина телха ца еш а болча болхлоштен гIулакхерча нахьи юкъах ца йоалаш стаж хиларагIа отпускана тIадеттаду поллагIен кхоалагIен денош. Хlара ши шу массаза дола а ца луш, хIара болх баьча шера лу.

Прогульщикаштен къахьегама дисциплина кхыча тайпара телхаерашен духьала лоаттабу къовсам цIенхаштта чIоагIбе беза. Цудухьа соцам тIа лаьрхIад:

— Бехказло йоацаш прогул яьча болхлоштен гIулакхерча нахан цу шера йоагIаш йолча отпускана по прогул лаьраш миссел денош тIерадаха, из деш отпуск цкан балха кIирал (12 балха денал) кIезигагIа хила йиш яц. Бехказло йоацаш цхьан балха дийнахьа кхаь сахьатал совгIча хана балха тIера баьнна хиннача болхлоштен гIулакхерча нахан прогул лаьарна беш бола бехк бу.

Къахьегама дисциплина телхаеш бол, бехказло йоацаш прогулаш еш бола е норта-бохабу малар мелла балха баьхна болхлой гIулакхерча нахи кхаь бетта боараме алапеш лохагIа долча кхыча балхаш тIа хьожабе е йоаш деш хиннача балхаш тIара геттара дIа а баьхе кхыча балхаш тIа хьожабе бокъо лу соцамо. Бакъда, шийн лоIаме бехке тIара дIабалара заявлени еннар, цу юкъа мукъавалийтац. ХIаьта къахьегама дисциплина телхаяргIа кхыча, алапи лохагIа долча, балха хьежабаьча болхлошен гIулакхерча нахен из керда болх беш йоккха кхи из балхара дIадаккхарах баьча хоама юкъе лархIац.

Къахьегама дисциплина хаддамза телхаяргIа, бехказло йоацаш прогулаш ярах е мена беха болаш-балха бахкарагIа дIадаьхача болхлоштен гIулакхерча нахан кердача балха тIа хьожаьча премех ах мара дIателац хьалхарча ях бетта. Нагахьа санна хьалхарча кхаь бетта болхлочо шийн къахьегама декхараш бокъонца кхоачий деш хуле, администраце йиш я профсоюзни комитетаца дийца а дийца, коллектива хетар терказ а деш, дIахо йоадача хана цунна премеш йоза дIатела.

Къахьегама декхараш кхоачаш деш цар шоай бехка предприятена, организацена, учрежденена даьча зенах боза, цу даькъе бракованни продукци арахецарах бола а болхлойн гIулакхерча нахьен материальни бехктохкам лахбу соцам тIа. Цу тайпара дола зе цун бокъонца болча боараме, амма балхахочунна юкъера лаьрхIача бетта доагIача алапе кхоалагIча дакъал тIех ца доалийташ, дIадоакх администраце распоряженегIа цун алапи кIал а соцадий. Нагахьа санна балхах шийн кIал соцадаь алапи нийса соцадаьдап е сое дукха соцадаьд аьнна хеташ хилча, къахьегама дешах болча цу тайпарча къовсамга хьож цун заявленех законо оттаьча порядкагIа.

Болхлочуни гIулакхерча наьхен материальни бехктокхам цар бехкагIа предприятена, организацена, учрежденена даьча зен биззача боараме хул, из зе мешна веха волча балхахочо даь дале. Даь зе тохкийт судага гIолла е законо оттаьча кхыча порядкагIа.

НГIАССР бахача маьха бытови гIулакхаш деча министерства, министерствай, госкомитетий, ведомствай кулгалхоша къахьегамхошта бытови гIулакхаш юкъарчал доацаш производстве делла вIаштIехьдаккха деза, комплексни приемни пункташ, заказий истолаш, специализированни лорий кабинеташ хьаела еш, аьнна белгалдаьккхад соцам тIа. Къахьега теркам тIабахийта деша даха ха йоацача берий учрежденеи сеть дегIайоалаяра, общественни кхача вIаштIехьбоаккхийта тоадара аьнад соцам тIа.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

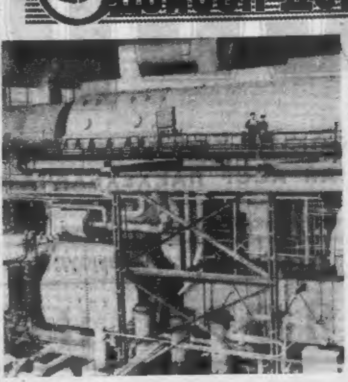

КНДР. Пукчански ТЭС — корейски энергетика флагман, советско - корейски цхьана къахьегаш гIулакхий леладерах доалача бертата доло тешал. ТЭС-е дIоттаеригъя ерригаш а чудаьлача 1,6 миллион киловатт-сахьат низ хургболо 16 энергоблок. Уж кьесаш даькъалаьцар бIиь гаргтача советски предприяте. Царна юкъе яр «Электросила» яха ленинградски завод, Харьковски турбинни, Барнаульски котельни, Запорожски трансформаторни заводаш.

СУРТА ТIА: ТЭС-а на-[illegible].

ЦТАК—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ИНТЕГРАЦЕ КЕРДА ДОАЗОНАШ

Дерригача дунен тIа шерра комментареш еш я СЭВ членаш долча мехкаша цхьана леладеча экономически Iилма - техническе гIулакхий итогаши перспективаши ювцаш правительствашта керте латтарий боараме Берлине хиннача экономически ВIаши гIо дара Совета сессе аргIанарча XXXVII заседане решенеш. Из деча хана белгалдоах цига дакъа лоацаш барашa шин заседанена юкъерча хана социалистически экономически интеграцех хьахиина беркате гIулакхаш дика лаьрхIа хилари из дIахо йодача хана шеръяраи кIоаргъярай дола керда доккхий доазонаш белгалдаь хилари. Дуккхача статьяштIеи комментарешкеи белгалдоахкхаш ма хиллара, СЭВ доакъашхой долча мехкаша вIаши гIойле йолаш шерра цхьана леладу гIулакхаш цхьатарра бокъонаш хилара ларда тIа дегIадоагIаш да, новкъостал деш да царех хIаране халкъа боахам дегIабоалабара, цар экономически дегIаахара боарам ниисбара, социалистически содружество цхьоагIо йолаши кхотаеннеи хилар чIоагIдара юкъе дакъа хьош хIама да.

Цхьа барт болш, вежарий доттагIалеи дIа-юха дуьцар кхетадареи традиционни уйла йолаш хиннача заседанена юкъе дакъа лоацаш хинарашa чIоагIа теркам тIабахийтаб СЭВ членаш долча мехкий пачхьалкхений 1986—1990 шерашта йолча халкъа боахама планашта координаци яра дешашта. Белгалдаьккха ма хиллара, планашта координаци еча хана кхетаде деза цхьана гIулакхаш леладелга кхы а бокккагIча боараме халкъа боахама эффективность лакхъяра, Iилма-техническе прогресс IалашIъяра, производство техническе аргIанъякха тоаяра, кхоачамех дикагIа пайда эцара, продукце дикал лакхъяра, тоаяраща баха нах кхы а биззагIа IалашIбара новкъостал деш хила езилга. Цунца дувзаденна доазол арахьарча комментарешка белгалдоах капиталистически мехкашка санна доацаш социалистически содружества мехкашка массане а низаш хIара къаьст къаьста мохи а бIарча содружество а дIахо чIоагIъяра тIадерзадаь долга.

Из бакъду сессе тIайийцача ерригача решенешен рекомендацешен, цу даькъе доагора - энергетически а бийдала а кхочамех кхом берш хьурмат деши пайда эцара, агропромышленни комплекса даькъе цхьана гIулакхаш леладара, масала, баьцадаараши соми дуккагIа хьуьлкьабаран дIа а юха а лоаттабаран, капиталистически мехкий дискриминационни политика бахьан долаш импорт лелае хала йола продукци кийчъелга сихха дегIадоаладара йиш а йолаш. Дийцад иштта лекхерча боараме СЭВ членаш долча мехкий экономически совещани кийчъярца дувзаденна дешаш.

СЭВ членаш долча мехкий правительствашта керте латтараша лаьрххIача ааналене тIа белгалдаьннахад социалистически мехкий политика ядерни тIема кхерам дIабаккхара, герзаш Iоаделга соцадара, эгара хьалхарча аргIагIа ядерни дараш а долаш, герзаш дIададахаран кхохкам кIаьдбаран тIаерзаь хиннилга а хургйолга а. Цар кхайкар даьд США-га а НАТО кхыча мехкашка а Малхбузен Европе гаьна кхетар юкъерча боараме дола керда ядерни ракеташ оттаярах хьахургдоа кхерамe гIулакхаш мел зуламе да хьажа а Женевски переговоршка барт бара новкъостал де а уж тIахьехаш.

Прогрессивни кепайоазоно белгалдоахкх социализма мехкий экономически потенциал дегIайоалаяра, цар цхьоагIон кхотаденна хилари чIоагIдара, из бахьан долаш машар лорабара а новкъостал деш Берлински заседане решенеш хургйолга.

ШИ НИКЪ, ШИ ПОЛИТИКА

Традици а хиина дIаэтта ма хиллара, хIара шера 24 октябре белгалду ВIашагIтехача Iкъамий Организаце ди. 1945 шера цу дийнахьа деза чIоагIдена дIаэттад ООН устав. Цу божха лоархIам болча документа тIа белгалдаь да, ООН керттера декхараш дунен халкъашта юкъера машари кхерамзлеи хьаллацар, халкъашта юкъе массе оагIорахьара леладу гIулакхаш дегIадоаладар да, аьнна. Уж де лерхIараш актуальни долаш дус вай хана а.

ХIанзарча ООН Генеральни Ассамблея 38-ча сессе балхага хьежача чухьежача нига чу саппа гуш да хIанзарча дунено сагото еш дола керттера хьамаши йоаккхонаши. ООН-ерча дебаташа хьахьонх дуккха духхагIа йола пачхахьалкхенаш дунен халкъашта юкъера хьал ирдалара, тIема кхерам, эггара хьалха ядерни катастрофа кхерам лакхбалара чIоагIа сагото еш йолга. Цар доархI. халкъий кхеражале Iалашъяра дола дIоагIа — герзаш Iоаделга соцадарах, тIема низаш вIашдухьала лоаттадара боврам лохбарах, дунен халкъашта юкъерча гIулакхашта низаш юкъе ца доахаш юхадовларах латташ хилар.

Духхьал из бахьан долаш сессе чIоагIа яьх беш я ядерни катастрофа кхерам дIабаккхара, тIема кхерам лаьгIбарам лаьттан тIара политически климат тоаяраи тIаерзаь йола Советски Союза арахьарча политика инициативаш. ДуккагIйолча делегацеша хьаьлоац халкъашта духьалара эггара уназагIа дола зулам санна бола ядерни тIом хаьршахьа лархIарах, ядерни герз латтачара меттахьа ца даккхарах, космически арепашка а космосера лаьтта а низаш юкъехувлилга дехкарах йола советски предложенеш.

Сессе чIоагIа батаяха юкъаш я дукха ха йоацаш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Ю. В. Андропова яь заявлени. Цу IалашIмате бокккха лоархIам болча документа тIа, белгалдоах ООН трибуна тIара къамаьлаш деш дукхача пачхьалкхений викалаша, кIоаргга анализ яьй хIанзарча ирача дешашта, белгалдаьхад дунен халкъашта юкъера хьал ирдалара бокъонца дола бахьанаш, белгалъяьй из хьал тоадара йола хьадда ПрограмМа, чIоагIдаьд машар лорабаран чIоагIбаран, ядерни кхерам дIабаккхара де йиш мел яр де СССР лаьрхIа хилар.

Цунца цхьана сессе йолча хана кхы а къаьгагIа гуш да планета тIара машар лорабе лерхIаш халкъаш хилара чIоагIа духьала латташ дунен халкъашта юкъера кхохкам михьара баккхара, ядерни, химически, моллагIа дар санна дола герз соцдакхиара никъ чакхбаккха гIерташ, США-га совле йола позиции IалашIъе гIерташ йола США администраце позици хилар. «Машар хилийта гIерт» яхаш ши духьа дувцача хабарашца хьула а луш, сессе къамаьл деш президента Рейгана мадарра аьлча цIаьхха а хьахайтар йолаш йола стратегически равновеси йохае, СССР-ал тIех тIема кийчо шийна хилийта, американски керда ядерни ракеташ Малхбузен Европе дIаниисъе лерхIаш Вашингтон йолга. Американски IалдалИй из кхераме политикана сессе чIоагIа критика еш я. Цига дакъа лоацарех дукхагIбараша дува машар лорабе гIерташ йоаш хиларах.

Халкъаш машара тIакхуьш хилар шеко а йоацаш хьахьохкаш хургда герзаш дIададахара йолча ООН лаьрхIача сессен машара Дерригдунен советен решенегIа 24 октябре дена 31 октябре кхаччалца чаккдоаккха герзаш дIадахара тIехьа де дезача гIуланкхий кIира а.

ХОРЖАМАШТА ХЬАЛХАРА

Укх деношка Вашингтоне цхьа событи хиннай. Цо хьагучадоакх бокъонца лаьрхIача хIанз дIаболабенна болча хоржамашта хьалхара къовсаме хьакъехьа. КIайча цIен хIанзарча дас де лерхIар. Президента Рейгана хоржамаш дара йолча федеральни комиссега дахьийтад «Рейган — Буш — 84» яха хоржамашта хьалхара комитет вIашагIйоллара санна луш дола письмо. Президента ше белгал ма даккхара, цу комитето чаккйоаккхаргья 1984 шера хургдолча хоржамашка республикански партегара президента посте бахийта цун кандидатураш оттабара тIехьара кампани, хIаьта иштта цу кампане фонда средствашгулъеш а хургья.

Федеральни комиссе комитета регистраци елга — юхахарккйтарча тIехьарча къовсама президент юкъенахара наькъагIа бaькха эггара хьалхара гIа. Цунна тIехьара гIа хила беза хоржамаш долча хана ше харжийта лаьрхIа хиларах цо енна официальни заявлени. Дукхача бахьанех, эггара хьалхара аргIагIа политически дакъера дараш а долаш, цу тайпара заявлени Рейган хIанз укх сахьате яьеш вац. Бакъда, из, наблюдателаша лерхIачох, — алхха хана дош да. Ше юхахарккйита лаьрхIа хилара хьакъехьа официальни хоам США президента карара шу чаккдоалаш е хьатIадоагIа шу долалуш мара бергбац яхаш кхьежаш ба.

Комитет вIашагIйоллар — из шийн тайпара киловзал да. Цу гIулакхо торо лу КIайча цIен хIанзарча даьна хургдолча хоржамий хьакъехьа шийна пайдане йола «нейтралитет» лоаттае. Политически къовсама керте ше отташ санна кеп уьттаю цо, мехка доалдара шийн дерригa низаш дIалуш санна а хетадолийташ. Цу цхьан ханна хьалхагIе а хьаду США IалашIмате дукха ахча дIадоаш йолча хоржамашта хьалхара кампане фонда лаьрхIа средствашгульяра эшар.

Президента хоржамашта хьалхарча кампане кулгалхой вIалла а кхераш бац «Рейган — Буш — 84» яхача комитета казна къе хургхиларах. «Доккхий ахча галеш» долаш барех бола сагIийна хIама кхоссаргьяраш кIезига хиина цхьакхя а хIама талхаргдац.

Цхьабакъда, «Рейган — Буш — 84» яхача комитета кулгалхой хIаьта а корзагIбьина ба. Из сагот деш я американски харжархошта юкъе президент лоархIаш ца хилара, хIаьта из хьахиннад «йоккха депресси» хиннача хана дена хиннарех эггара кIоаргагIа йолча экономически кризиса мохи юкъебихьа йола цун гуччахьара промонополистически чура политика, дунен халкъашта юкъерча аренера агрессивни никъ, геттара чIоагIбенна ядерни катастрофа кхерам бахьан долаш. «Эй-би-си» яхача телекомпанеи «Вашингтон пост» яхача газетои даьча хаттараштa дешарча жоапо хьахьокхаш ма хиллара, Рейган, нагахьа санна президентски хоржамаш хIанз хулаш хилча, эшаргвар. «Ха дIайIаьхьар», шийна пайдане хургйола политически атмосфера хьахиларга хьежар, харжархой уккхана раьза боацаш хилара уйлаш тоаяр. ХIаьта цунца цхьана хоржамий кампани йолча хана хоржамашта хилалехьа хьалхе хургдолча къовсамашта лаьрхIа йола сейфаш чIоагIа хьалъйизар — иштта расчет йолаш да «Рейган — Буш — 84» яха комитет вIашагIйоллар.

Д. ДЫМОВ,
О. ШИРОКОВ,
Ю. ЛЕВЧЕНКО.
(ТАСС).

ЦХЬАН МУГIАРЕ А ЛАТТАШ, ЛЕРХIАЧ УНГА

Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикаша 1983 шера ийс бетта баьча балха итогаш яьй

1983 шера ийс бетта Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикашта юкъе яьржа хиннача социалистически яхьа итогаш яьй.

Сийлахь-боккхача Октябра дерригача халкъа цIей къахьегаме керда толамаш а доахаш белгалдаккха гIерт Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча автономни республикай къахьегамхой. Уж дог тийша ба цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIа шу толаме чакх а доаккхаш, ханал хьалха еррига пятилетка кхоачашъяра чIоагIа лард йолларгхиларах.

Автономни республикай, къахьегамхоша Даьхенна рапорт делар продукци маьхала яккхарен дукхагIча тайпаех йола изделеш арахецарен ийс бетта программа ханал хьалха кхоачашъярах. ПланагIа лаьрхIа мел хинна электроэнерги, мехкдаьтта, мехкдаьтта продукташ, машинаш, оборудовани, гIишлон материалаш, яйгачен кхачанин промышленноста товараш арахийцад.

Отчетни даннеша хьахьокхаш ма хиллара, тоаденнад машинех, оборудованех, къахьегамех материальни ресурсех пайда ийбелга.

Балха массе а йолча участкашка айлуш латт хIаране бехктокхам, тоалуш латт къахьегам вIаштIехьбоаккхилга, чIоагIлуш латт къахьегама дисциплина. Лоаццa аьлча, къамаьлаца а доацаш, хаддаза а тIагIертта а къовсам лоаттабу КПСС XXVI съезда, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий решенеш толаме кхоачашъяра.

Производственни коллективашка лаьрххIа а тIагIертта а къовсам лоаттабу доагора-энергетически ресурсаш кхоара, нийтта халкъа боахаме зехьа доалдераш кIезигдара. Цу дерригне а новкъостал ду юкъарча производства эффективность лакхъе.

ЦхьайтталагIча пятилетка кхоалагIа шу чаккдоаккхаш болча Къулбаседа Кавказа вежарашка йолча автономни республикай къахьегамхоша шоай хьинар кхо ца деш болх бу халкъа боахама массе а доакъошкара еррига планови заданеши тIайийца социалистически декхараши толаме кхоачашдара.

Йовсха толам баьккхей укх шера «Знаменский» совхоза Аушев Юнсапа кулгалдеча коартолаш кхоеча звенос. ПланагIа 115 центнер йолча хIара гектара тIара 260 центнер йолаш коартолаш чулхь цу коллективо. Коартолаш чуэцача дика хьокхамаш гойт звеноарча болхлоша Аушева ПаьтIамата, Акилова АсмаIас, Хамхоева IейнаIас, Муталиева Лейлас, Гагиева Любас, кхычар.

СУРТА ТIА: коартолаш чуэцача болх беш бола (аьрдехьара аьттехьа): П. Аушева, А. Акилова, I. Хамхоева, Л. Муталиева, Л. Гагиева.

З. БАТЧАЕВА сурт.

✦

Грозненски радиотехнически заводе балха тIа дика толамаш доахаш хиларна белгалъяьннай монтажница Фесенко Татьяна Георгиевна. Шийи сменни нормаш 120—125 процент кхоачашъю цо.

СУРТА ТIА: монтажница Т. Г. Фесенко.

В. ДЗИСЯКА сурт.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Ийс бетта баьча балха итогаша хьахьокх автономни республикай индустре болхлоша керттерча дьаьнье терко еш хьинар арахеца продукци дукхагIен дикагIен хулийтила долга.

Ерригача автономни республикай индустреша кхоачашъяьй продукци маьхала яккхара ийс бетта программа. Пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа мехкага дIакхаьчай итташ миллионаш сомий маьха тайп-тайпара продукци. ХIара республика экономически потенциала ховдамбеш йолча индустре керттерча доакъой къахьегамхоша шоай хьинар кхо ца деш болх а беш, дика къахьегама толамаш даьхар.

Даьхенна дика совгIат кийчдир Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша, цар планагIа лаьрхIачул совгIа даьккхар 80 эзар тонн «Iаьржа дошува» 64 миллион кубически метр газа.

Дагестански, Черсий-Балкхарой, Къулбаседа-ХIирий АССР-ча энергетикаша, металлургаша, машинашъераша планал совгIа дикка дукхагIа яьккхай электроэнерги, арахийцад металл, машинаш, оборудовани.

Халкъа эшаш дола товараш дукхагIа арахецара, уж дикагIа хилийтара партеи правительстваи аь решенеш кхоачаш а еш, индустре яйгачен кхачанин промышленноста болхлоша толаме кхоачашъяьй бахача наха чIоагIа хоатташ дола товараш арахецара планови заданеш. Къаьстта чIоагIа терко яьй цар дикал лакхъяра. Нохч-ГIалгIай АССР-е арахийца халкъа эшаш дола товараш соахка укх хана арахийцарел 7 процент дукхагIа хилар. Цу даькъе дика толамаш даьхад Дагестански Къулбаседа-ХIирийн АССР яйгачен кхачанин промышленноста болхлоша.

ДукхагIа арахийцай мебель, барзкъаш, кога гIирс, трикотажни изделеш, кхачан продукташ.

Эггара дикагIа пайда а луш, болх баьб нормативни цIена продукци арахецарга хьежжа балха мах бара долча хьалашка лаьхача предприятей коллективаша. 1983 шера ийс бетта цу хьожжама план тIехкхоачашъяьй.

ХIара коллектива балха тIа буксоццаш хьахулаш дола керттердар да производства эффективность дикка лакхъялар. Массе а йолча автономни республикашка тIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра план.

Заводашка, фабрикашка, промыслашка, рудникашка дукха балхаш даьд алапел сихагIа къахьегама овсарле дегIаахийтара тIадерзадаь.

Из нийтта дала а 1983 шера ийс бетта баьча балха итогаша хьахьокхачох цхьайолча предприятешка, участкашка хьинаре къа а хьегаш, лакха овсарле йолаш болх баьбац. Йолаш йолча торонех хIана а тIехьа боагIача хьисале пайда ийбаьбац, цхьайолча предприятеша кхоачашъяьяц продукци маьхала яккхара 1983 шера ийс бетта план. Цхьайолча предприятешка бiзза пайда ийбац машинех, оборудованех, эзхьа йоаю материальни ресурсаш, кхом ца беш дIаухийт доагор, электроэнерги, бийсаш дал. материалаш. Уж еррига торонаш юкъейоалаьяц из бахьан долаш лоха да хьокхамаш.

Шу чаккдала юхейисача хана индустре болхлой декхар да тIехьаюсача участашкарча коллективай гIулакхаш тоадар, ера ца хецаш йиса продукця юхаметтеоттаяр, хьинаре къа а хьегаш, цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера еррига планови заданеши тIайийца социалистически декхараши толаме кховчашдар.

ПРОМЫШЛЕННОСТО 1983 ШЕРА ИЙС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташца)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяр	100,8	102	101,5	103,8
Соахка укх хана хиначул товарни продукци дегIаяр	99,0	103,2	105,2	105,3
Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяр	101,3	102,1	101,4	102,4
Промышленни предприятеш	143	142	129	202
Царех продукци маьхала яккхара планаш кхоачаш ца яраш.	5	2	13	3

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

Укх шера дIабахача ийс бетта капитальни гIишлош хьалъечара гIулакхаш тоаденнад. Производственни социально-культурни гIулакхашта йола объекташ хьалъяра планаш толаме кхоачашъяра тIадерзадаьд гIишлош хьалъеча организацеша шоай низаш. Эксплуатаце дIаваннай цхьайола лоархIамера производственни объекташ. Нохч-ГIалгIайчен подрядни гIишлон организацеша тIехкхоачашъяьй шоай низаца гIишлон балхаш дара 1983 шера 9 бетта программа.

Къаьстта чIоагIа терко яьй наха чубаха цIенош, школаш, больницаш, деша даха ха йоацача берий учреждене, кхьйола социально-культурни гIулакхашта лаьрхIа объекташ хьалъяра.

Нохч-ГIалгIайчен, Къулбаседа-ХIирий, Черсий-Балкхарой АССР городашка балача къахьегамхошка ийс бетта планагIа лаьрхIачул дукхагIа дIакхаьчай чуIеш йола фусамаш. Нохч-ГIалгIайчен гIишлонхоша нийтта кхоачашъяьй юкъарча дешара школаши деша даха ха йоацача берий учрежденеши хьалъяь а яьха эксплуатаце дIаяла-ра план а.

Соахка ийс бетта эксплуатаце дIаеннарел 25 процент дукхагIа дIаеннай укх шера керттера фондаш.

Къахьегама дисциплина чIоагIъяра тIадерзадаь балхаш даьд гIишлош еча организацешка, из бахьан долаш кIезигъелар зехьа йоаш хинна балха ха, тоабелар гIишлош хьалъеш латтача моттигашкара болх. Дукхача гIишлош еча организацешка лакхъелар къахьегама овсарле. Къахьегам бригадни форменагIа вIаштIехьбоахилга тIа-тIа шерагIа юкъедоаладеш латт.

Отчетни даннеша хьахьокхачох цу бригадаша деча балхий хьокхамаш дикка лакхагIа да еррига республика цхьайцача гIишлон организацешка дарел.

Цхьабакъда, капитальни гIишлош хьалъеча хIанз а тIехьа долаш да цIенхаштара кхоачамбоацараш. Бизза пайда ийбац хьахьежжача капитальни вложенех, кхоачашдаь гIишлон балхаш во даьд яхаш деткъаш моттигаш кIезига нийслаш.

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ ХАЛЪЯРА 1983 ШЕРА ИЙС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташца)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Ер шу доладелча дена шоай низаца подрядни балхаш дара план кхоачашъяр	103	98	98	92
Наха чубаха цIенош дIадалара план кхоачашъяр	105	106	114	89
Соахкарча укх хана нийсдача	119	103	104	92
Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяр	100	99	99,5	96
Соахкарча укх хана нийсдача	102	108	99,9	101

ЮРТА БОАХАМ

ЧIоагIа аьттув боацаш хилар юртбоахама шу колхозий, совхозий кхашкарча, фермашкарча къахьегамхошта. Хьинаре къа а хьегаш, шера керте нийсъенна халонаш эша а еш, уж дикаж дакъа эша гIерт Кхачан програм-ма кхоачашъеча.

Ка болча культурай ялат Iалаьмате лоаццача хана чуийца даьккхар. Дукхача колхозашеи совхозашеи хьалхедаьд дика хьийкъа ялат, толаме кхоачашдеш ба уж ялатн баьцовгIай кхыйола продукташи пачхьалкхенга йохкара тIайийца социалистически декхараш.

ХIанз колхозийи совхозийи кхашкара чуийца йоалаш латт хьажкIаш, шекара свекла, кхыйола культураш. Хий дехкаре дола массе а тайпа балхаш дикагIа ду соахка даьрел, лард йолаш латт хургболча хьувкъана.

Укх шера дIалхача юкъа дикка доккхий толамаш даьхад хьайбай боахам дегIаккхувлара даьнье. Колхозийи совхозийи фермашка тIаьхийттад доахан, лакхъеннай хьайбай продуктивность, дукхагIа яха йолаьй хьайбай продукташ.

Пачхьалкхенга доахан, ноа тIара оалхазараш, шура, фуаш дохкара ийс бетта план толаме кхоачашъяьй еррига автономни республикаша. ХIаьта, соахка укх хана еха хьинаред дукхагIа а еххай хьайбай продукташ.

Автономни республикай хьайбай фермашкарча къахьегамхоша дукха низаш тIадерзадаьд доахана йола фермаш Iан замана кийчъяра, цул бехктонхамегIа дехкар дац парма, цох тийша да Iан замалах доахан ца доар, хьайбай продуктивность лох ца алийтар.

ЧIоагIа лоархIаме да кийчдаьча хьисапе долча доакъарех дикагIа пайда ийбар, хаддаза доакъара цалашка болх байтар.

ХЬАЙБАЯ ПРОДУКТАШ КИИЧЪЯРА 1983 ШЕРА ИЙС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташца)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Доахана ноа тIара оалхазараш	103	108	109	107
Шура	102	100,2	100,2	100,3
Фуаш	113	100,2	101	109
ДIадахача шера цу заманга кийчъяьчунга нийсдича кийчъяь хьайбай продукци.				
Доахана ноа тIара оалхазараш	101	105	100	110
Шура	103	101	103	101
Фуаш	100,6	99,6	99	100,4

1983 ШЕРА ИЙС БЕТТА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ХЬАЙБАЯ ПРОДУКЦИ ЯЕХАР

(проценташца)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Соахка укх ханаца нийсдича даьккха дулх	104	104	99,8	102
Еррига яьккха шура соахка цу юкъа яьккхачунца нийсйича	106	102	99,6	99,3
ХIара кхоенача Iаттагара яьккха шура — [illegible]	1636	1606	1744	1366
Соахка укх хана хьегуддаьрашца нийсдича котамашта тIехьара хьегуддаь фуаш	106	92	97	100,4

ТОРГОВЛИ

Торговле — наха гIулакх дара йолча цу лоархIамегIарча сфере болхлоша отчетни юкъагIа дукхагIа хилийтай товарооборот.

Нохч-ГIалгIай АССР-е пачхьалкхени кооперативни торговле розничи товарооборот, юкъара кхача а тIехьа дIалаьрхIача. 1983 шера 9 бетта цIаша нийсдеча маьхашка диллача соахка цу юкъа хиначул 4 процент лакхъеннай.

Юрташка а городашка а бахача нахага дукхагIа дехкад промышленнии кхачанин товараш.

Торгующи организацешта лаьрхIа хьал а яь, эксплуатаце дIаенна тикаш, столовеш, кафеш кIезига яц.

Нохч-ГIалгIай, Дагестански АССР юкъарча кхачан предприятеша тIехкхоачашъяьй ийс бетта план.

Цхьабакъда, торгующи организацешка хIанз а тIехьа кIезига дац кхоачамбоацараши ца деш дисараши, боагIача боараме яц нийдархошта гIулакх дара культура, кхоачамболлаш юкъекхахьац моттигара ресурсаш товарооборота.

Торговле болхлошта хьалхашка латт сий долаши бехктонхамеи декхараш — уж кхоачашделга сийлен декхар да хIара торгующи предприяте коллектива.

1983 ШЕРА ИЙС БЕТТА ТОВАРООБОРОТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташца)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Пачхьалкхени кооперативни розничи товарооборота план кхоачашъяр — еррига цу даькъе:	99,0	96,6	99,0	99,0
Розничи товарооборот	98	96,3	98,0	96,8
юкъарча кхачан товарооборот	101	96,2	99,9	100,9

БЫТА СЛУЖБА

Автономни республикай быта служба болхлоша толаме кхоачаш тIехкаоачаш яьй наха бытовой гIулакхаш дара ийс бетта программа.

1982 шера ийс бетта наха даьрел дикка дукхагIа бытовой гIулакхаш даьд укх шера цу юкъа городашка а юрташка а бахача наха. ХIаьта белгалдаккха деза юрташка бахача наха даь бытовой гIулакхаш дикка дукхагIа долга.

Быта служба предприятей балха режим эргаяккхара тIаерзаь йола мероприятеш чаккхъяьхай, из гIулакх чIоагIа аьттув болаш хиннад юрташкеи городашкеи бахача наха.

БАХАЧА НАХА БЫТОВОИ ГIУЛАКХАШ ДАРА 1983 ШЕРА ИЙС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташца)

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Ер шу доладелча дена бытовой гIулакхаш дара юкъарча боарама план кхоачашъяр — еррига а.	101	108,9	101	102
ДIадахача шера цу юкъа даьча бытовой гIулакхашца нийсдича — дерригa а цу даькъе:	103	109,1	110	111
Юрташка бытовой гIулакхаш дар.	105	109,4	116	110

ПРОДУКЦИ МАЬХАЛА ЯККХАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташца)

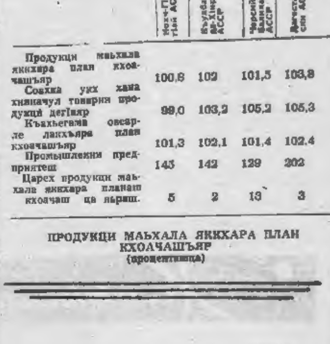

ШОАЙ НИЗАЩА ПОДРЯДНИ ГIИШЛОН БАЛХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташца)

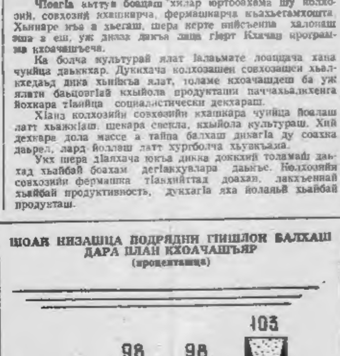

СОАХКА УКХ ХАНА ХИННАЧУНЦА НИИСДИЧА ДАЬККХА ДУЛХ

(проценташца)

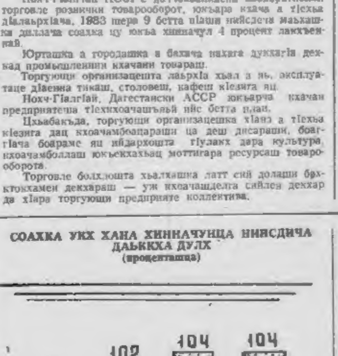

ДЕРРИГА БЫТОВОИ ГIУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташца)

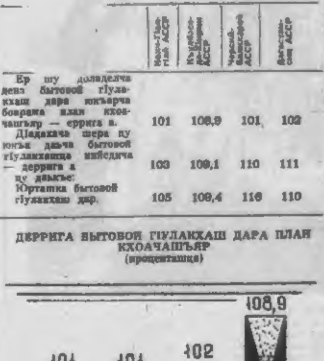

МАШАР МАССАНЕНА БЕЗА

1973 шера 25—31 октябре Москве хилар машар безарий Дерригдуьнен конгресс. Общественни боламий историе чуьхь эггара шерагӀа йола форум хилар иох. Цунна юкъе дакъа лоацаш вар 120 дуьнен халкъашта юкъерча а 143 мехкарча а къаман организацейн боламийн 1100 викал.

Конгресса балха юкъе дакъа лоацаш хилар ООН, ЮНЕСКО викалаш, кхы дуккха бараш.

Машар лорабаран чӀоагӀбаран тӀехьа халкъаша лоаттабеча къовсаме боккхача доархӀама этап а хинна дӀаэттар Дерригдуьнен конгресс.

Цо доккха хӀама дир тайп-тайпарча уйлашта тӀагӀолла вӀашагӀкхийттача организацешта юкъера гӀудаккаш дегӀадоалдара.

ВорхӀ дийнахьа дега ма хетта дискуссеш, тайп-тайпара йола позицеш теркал а еш, массе оагӀорахьара дувца йиш хилар таханарча хана тӀехьатетта йиш йоацачех чоалханечех дешаех.

ДагадоагӀа сона заседанешта юкъе мукъа ха нийсъенначa хана делегаташ Чилера общественни деятельница на Альенде Бусон Ортенсияна тонахьа гулбенна. Ала а доагӀаш аьлар цо — конгресс дерригдуьнен исторически лоархӀам болаш хургьа. Из массане бакъдеш а дар.

Конгресса делегаташа чилийски халкъа воккха патриот, Чиле президент Сальвадор Альенде даганеха хьалгӀоеттарца сий дир, велехьа хьалха цо даьча къамаьлага ладийгӀар.

Комиссешта бевза а бинна, болх беш хилар делегаташ. Индокитайна йолча комиссена юкъе яр сон Н. И. Ведерникови. Цхьан перерыве сона хьатӀаера ха яха цхьа вьетнамха. КӀайча металлах ль чӀуг елар цо сона. Цу тӀа латтар «2000». Из чӀуг льяр Вьетнама патриоташа чуйтача шиъ эзарлагӀа йолча американски самолетах яьиначa гаргех.

Конгресса йийтта комиссе чӀоагӀа техкар заседанешка яь дискуссеш, царех йоагӀаш йола выводаш а яир. Цул тӀехьагӀа дуьнен халкъашта юкъерчен къаьмийн организацеша массе а оагӀорахье дийца а дийца. тӀаийцар машаре дахара, дуьнен халкъашта юкъерча кхерамзален, вӀаши гӀуллакхаш леладара Харти, хӀьта иштта машар безараша вӀаши леладеча гӀуллакхий Декларацие а. Цу гӀуллакхашта юкъе керттера дар гераз дӀадаккхаран кхоахкам лаьрӀбаран тӀехьа лоаттабу къовсам.

ТӀеххьара доша оалаш къамаьл дир Ромеш Чандрас, Машара Дерригдуьнен Совета Президента. Вай тӀаийца документаш вай де дезача гӀуллакхий программа я, — аьлар цо, — цу йиззa кхочашье вай дездарийла а да.

СССР Машара тӀехьалаттарий болама капиталистически дегӀадоагӀачеи мехкашка долча тӀема духьаларча боламел эргаш цхьа башхало я: цо шийна гӀуллакхаш ду нийсхон, демократически машар шийна аралхьара политика а яь дуьнен тӀа эггара хьалха дӀайолаьча а дӀахьош болча а мехка. Дуьнен халкъашта юкъе ше лоаца дакъа иштта йола политика дӀакхахьара принцип я цун.

Веррига советски нах, веррига прогрессивни адамаш чӀоагӀа хьожаш а ладувгӀаш а дар конгрессе дийцачунгеи де оттадеча гӀуллакхашка.

Цу хана дена итт шу даьннад. Дерригдуьнен форуме дакъа лоацаш хинначарш шоеш дийнача маӀан, цхьа барт а болаш оттаяь де дийрхӀарий программа дӀайовзийтаргӀолаш планета ерригача миӀингашка дӀабаьржар.

ЧӀоагӀа вовкъа хилар советски наха, дерригача прогрессивни адамашта кердагӀйола стратегически ракеташ кхы тӀа хьаьрa США президента Р. Рейгана яь решени.

Укх шера июнь бетта Праге хилар «Машари вахар баьхьани» яха ядерни тӀема духьалара Дерригдуьнен ассамблея. Цига венавар 132 мехкара 3296 сагъ. Уж бар тайп-тайпарча расайн къаьмийн, тайп-тайпара философски, дина уйлаш йола нах. Уж бар 1843 йолча къамий организацешкара, профессиональни союзашкара, кхалнахьа, нагирхой, студентий боламашкара, политически партешкара, церковни объединешкара, кхыча дукхача организацешкара бахха викалаш.

Цар цхьа барт а болаш тӀаийцача документа тӀа аьннад: «Адамаш шийн историе низкъала гола тохача кхаьчад. Харпахьарча лостаме цхьа гӀа баькхача дуьнен ядерни тӀема алха даьх тарлургда».

Дувца дезаш доца да машар лорабара Советски Союзо даьр цхьанка пачхьалкхено цӀаккха а ца даьлга. Цун арахьара политика дуьнен халкъий хьашташа ма яххара я. Из могаю цӀена дог долча нахе, уж моллагӀа социальни хьал долаш, моллагӀча къамах, моллагӀа политически религиозни уйлаш йолаш бале а.

ЛоархӀамен сиха къоастаде дезаш дош хиларех тарра, ООН Генеральни Ассамблея хӀанзарча сессе ювца юкъеяхийта оттайяр Советски Союзо «Ядерни тӀом харцахьа доархӀаш», ядерни герз дехкаш, космически аре а космосе а юз юкъе ца боалабара Договор яра йола предложенеш, кхыйола инициативаш. Уж бахьан беркал аьлар халкъаша.

З. ДЖАМБУЛАТОВА,
Машар лорабера Нохч-ГӀалгӀай комитета председатела заместитель.

Вай республике меттел, Къулбеседа Кавказа республикашка, вайца вовза а доттагӀал а долча, Венгрерча Комаромски областерча къахьегамхошта а дика бовза Ньысари районерча «Асса» яхача халкъа ансамбла самодеятельни артисташ. Центральни телевидене тӀолла гойтад цар дешна доа сакъердаме а безаме а халхараш.

Дукха ха йоацаш Ньысаре хьахиннай цхьаькха — «ТӀаргиш» яха халхара ансамбль.

Бокхача безамца тӀаийцай из района къахьегамхоша. Цун кулгалхо ва «Вайнах» яхача Нохч - ГӀалгӀай пачхьалкхен халхара ансамбла солист хинна республика заслуженни артист Магомедов Али.

СУРТА ТӀА: халхар дешбе «ТӀаргиш» артисташ.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ДАРБАН БАЬЦАШ ЮВ СОВХОЗО

Латвера «Дзиристеле» яха совхоз дарбан баьцаши баьцовгӀешн кхеяра специализаци еш я.

— ВорхӀ шу да тха боахамо дарбан баьцовгӀаш кхио, — йоах совхоза директора Улдис Розенберга. — ДӀадолалушехьа нийсъелар тхона массанехьа нийслуш йола хелонаш: дикаа дергдоацаш хӀама дар тха районерча латта эггара дикагӀа тӀаьцаргйола баьцовгӀаш малагӀаш а тахкар, уж дӀаера, дӀайоагӀера, чуэцара дикагӀа хургйола хенеш къовстаяр. Цудухьа шийр ӀилмаӀн лабораторе, цига балхаш деча наха соцадир тха латта эггара дикагӀа хургьяраш ромашкаш, пустырникаш, ноготкаш оалаш йола баьцовгӀаш хилар.

Ромашка йийра совхозо 25 гектара тӀа. Цу майдан тӀара хӀара шера чудахь оаза пхи тонн зизаш: аккхи юкъе массанаха хьоакх оаза уж. Белгалдоаккхаргда эз чуэца ка дипле а лабораторе балхахоша къестаеш хилар — цу гӀуллакха эггара дикагӀа доархӀ, баьцовгӀаца дарбан веществаш эггара дукхагӀа йоле юкъ (цхьайолча баьцашта чӀоагӀа доархӀама да дийнахьа уж мича хана чуэц: Ӏуйра, делкъагӀа, сарахьа).

Пустырник дикагӀа кьуеяхь — укх шера ч-еннай из 80 тонн совгӀа.

Дарбан баьцийн баьцовгӀайн дикал дукхача даькъе уж йоккъе йоагӀача бесса йоаьларах шийна я. Цу гӀуллакха хьалъяь лаьрхӀа йоле цах и боазема, цу чу латтача хӀанзарча хамарча оборудоване йиш хурийт оптимальни температурни режим лоаттае.

Латвийски ССР Карттерча аптечни управлене хоам баьча бесса, «Дзиристеле» яхача совхозе кхель дарбан баьцовгӀаш Латве фармацевтически промышленность Ӏалашъеь Ӏац, дарбан баьцаш дӀаухийт кхыча союзни республикай предприятешка.

Ольгерт ПУМПА,
АПН корреспондент.

РЕЦЕНЗИ

БУХБУВЛА ХЬАСТ

ГӀалгӀай поэзи езараша доккха сов гӀат хилар дукха ха йоацаш Нохч-ГӀалгӀай книжни издательстве арадаьначa Торшхоев ИбрахьӀама «Седкъан лер» яхача поэтически сборниках.

Стихаш — поэта бераш. Цудухьа дикача дас хьехар деш, кхетам луш, эхь-эздел Ӏомадеш шийн бераш кхедеш санна, дерригa шийн хьакъкъал, говзал, дега йовзал дӀалуш, хӀара дош лохаш, кӀоартагӀа маӀани чулоацамах болаш из дош хилийта гӀерташ къахьег поэта. ХӀьта Торшхоев ИбрахьӀама шийн стихаш — «дега боча оаз, илланча сина сийле, лаьттацара бувзам». Шийн «Илли, хьо са илли» яхача стихотворене тӀа, дуне а вахар а, поэта хьалхашка латта доккхий а бехктохаме а деккараш довзаш цо йоах:

Дека, зоине дека.
Дегаш кораегӀдоахаш.
Шовда санна кхехка,
Синош мукъадоахаш.
Юрта пхьегӀа йовза.
Мехка хьаьнгъал мела.
Сигал чкъорд мо довза,
Наха гӀозал телаш.

Дунен хоане яйзача, цо дог гӀоздаьккхача поэто мара ала йиш яц е дешаш, лаха а кораг а торо яц е тайпа эпитеташ, метафораш, сравненеш.

Дола хьо, са илли,
МаьркӀамений зовнах,
Ӏурра коре цӀийле
Маьлха зӀанарий цӀовнах.
Мехкарий гъайленаш,
КӀантий уйлаш йовза.
Безаме сайренаш,
ДӀахо цара ловзаш.
Халкъа хьаьнгъала генна тӀа

ЧӀонак хиле латтӀа,
Дани дикаьца барте
Вошал чӀоагӀде лаьтта...

ИбрахьӀама Ӏалаьнате еза я шийн хьамсара Даьхе. «Кхайкаю сай Даьхен сийле, — йоах поэта, — бӀаьстан чкъорд санна гӀозваьна». Цунна дукхабеза шийн Даймохк а, цунца да цун са: «Цига хезад сигален са хьалхара цӀогӀа, цигара лаьтта да са хьалхара гӀа лайнар», «шийн Даймохк беза саг Ӏемане, харцлув лоамa беза нах кхийнав цо ях», йоах поэта.

Новкъоста эшшача моттиге уллув дӀаотта, езача йоӀа доттагӀа хила тешаме, дог цӀена саг ва поэта турпал. Цунна йовзац хӀилла, хац нах Ӏехабеш говза дувца. «Ӏа аьлар: хила везаӀ — Со хиниа дӀаэттар. — йоах Торшхоев ИбрахьӀама лирически турпало, — Ӏа аьлар: довго дезаӀ.. Аз айса тӀаьш сегар. Цар цӀерал доагадир дагалаттар, кхыметтел, сага ергӀоацача бес хьо дегаш къоабалйир». Бакъда, вац из лоергдолаш шийна тийшабола бой, ше Ӏехавой, левой. Из хилар кхераш поэта дӀахо йоах: «ХӀьта хӀанз со Ӏехалой хьох... Ай! Ӏехавала йиш яц! Хьалханикхьа шинна доха, тӀехьашкахьа дигатӀаьш». Дог тешаме саг, еа цун турпал.

Дуне хьахилча гӀоне малара кад хоастабеча хана дикадар лоаш лоаца боакхлаш хиннаб вай даьша. ИбрахьӀама турпала а хестаду даь-даьй сий, пана-лаьтта, сийрда вахар. ХӀьта из дерригa хургда, нагахьа санна цу дай сий лорадеш, эхь-эздел долаш, къахьегам безаш тахан вай а, кхоана вай тӀехье а яха гӀерташ хуле.

Лазаро мукъа ца воалийташ дукха Ӏазап лайнад поэта. Цудухьа дукха я цун цу темана хетаь стихаш а. Бакъда, цу лазаро нӀалнитарах веха надаш вац поэт. Цунна деза дуне, вахар. Дагалатт ше ца даьр, низ дӀа ца кхоачаш дисар. Цудухьа йоах цо:

БӀаьстий, лайх
мукъадеьнача кхай тӀа
ВоргӀала цӀогӀаца гӀайтта
Балха болхача ахархошца
Хьинар долча юртахошца,
ЦӀаькхазa аргӀе вахалоре,
Оахама боал боакхалоре,
Сагота вацар со.

Цхьаккха поэт вац безамах лаьца стихаш ца язъеш, шийн тайпара хоза доп цунах лаьца ца оалаш. «Дийна мел дар кхеллад лаьтта безамо, — йоах Торшхоева, — хӀаьта хьакъал цул тӀехьагӀа мара хиннадац». «Безам — мукъале еза чкъорд» я поэта.

Торшхоева стихашна вайна гу шийна хьамсара лаьхха йаьна лоамаш, хьийдда долха хиш, безамо дог дика е цу безамо дог дохадь йоӀ, зӀамсаг, тешаме вола а воаца новкъост, доттагӀа: хестаду хьаьнала къахьега ахархо, дувц вахаре нийслуш долча дикача а воча а гӀуллакхех лаьца.

Цхьаболчар оал: къе ба гӀалгӀай мотт. Из бакъдоацилга дика хьагойт Торшхоев ИбрахьӀама. Тоъам ба цун стихашкара массехи мугӀ Ӏобийшача: «Хьа бӀаргашкара къахьа гӀайгӀа бӀаргий дирача хинна леш», «Ага чу бер санна теркабеш чубуз ях, — юкерча хьыдках мотт хьенил кхуврча ала байра», «Шелало готтабаь мух коре берзагӀа ӀувгӀ», «Дехка юкъера сигале шийлача дарзах елх», «Даьй кхуврч сийрда боаг, ала халхабувл», кхы дукха дараш.

Бакъда, цу сборника тӀа тоъал кхоачамбоацараш а да. Поэт ше меттел, цу гӀулакха бехке ба издательства болх лой а. Дукха да укхаза грамматически а, орфографически а, кхыдола а гӀалаташ. Поэт фу ала гӀерт ца кхетадаш, эрсий меттала уйлаш а еш язъь стихаш а я. ДоагӀаш дола дош нийса дӀаотта ца дича, девзий классаш къоаста ца йича, хала да поэт фу ала гӀерт ха. Масала: «Илланча мацa лелаваь хьакъкъало»... «Оваьнгара жутт я чухьа лер»... «Ма дӀре халар я вай доакъазал»... «Бухье ала йовхал биткъа лу». («ГӀалгӀай чӀондарг»). «Нана лоемаш санна оца» («Эрсий мохк») «Йиза гамах санна дукхьаш», «Цо сомальнкха, ловзаьйна лергах хьекхалу баьца мергӀаьлг» («Делкъа хана кхай тӀа»), «Нана кач дера кхоалама халов деза дукъ» (Юртара идилли»), «ДӀахалахь, гӀоргба хьох, доттагӀа, аз къарбаь дув». (Тешаме хилар»), дукха кхыдола мугӀараш. ИбрахьӀама гӀалгӀай мотт хов, бакъда, дешаца болх бе беза, хӀара дош шийн-шийн метта дӀаоттадеш, цуа маӀан доваш. Укх сборнике да кхача поэташа ду гӀалат а. Из да доагӀача бесса дош дӀаза дӀаза ца дар.

ТӀехьа - тӀайоагӀача хана уж гӀалаташ ца хилийта хьана веза автор а, книжни издательства болхлой а.

ИбрахьӀама шийн вӀаьшка хетаьча «Ловза» яхача стихотворене мугӀарашца чакхйоаккх аз сай рецензи.

Кхехка цӀи ма эшийла
хьа цӀийна.
Ваха низ ма эшалба
Даьхен сийна...
Наьха вовкъа кхера
мо ца вожаш.
ТӀеххьарча дийшахьа
воагалва седкъа мо.

Бек АБАДИЕВ.

Къона тохкамхой

Дерригаш кхо шу мера даьннадац Назрановски № 3 йолча юкъерча школа «Къона краевед-этнограф» яха кружок вӀашагӀъяьлла. Бакъда цо баьр кӀезига болх бац. Къона тохкамхой исторически доархӀам бола, теркам тӀеоза йола моттигаш Ӏомаь а тахка а цо Ӏеш, дикка болх баьв ба этнографе даьъе. Цу балха лаьрхӀа исторически белгалевгӀа йолча моттигашка уз бераш. Масала, 1981—82 шерашка ЖӀайрахье чӀоже бахача царна яйзар ширача заманашка гӀалгӀай чубьаьха ширъьнна фусамаш. Цар безам тӀабодаш ладувгӀар боккхача наха тӀалаех лаьца дувцачунга. Къоначa этнографаша сурташ даьхар нах чубьахача ширача фусамийн чухийрцечо гӀалайн.

Къоначa краеведашa-этнографаша докладаш йийнай шоай бехках лаьца Урус - Мартане хиначa «Къоначa этнографийн» шоллагӀа слете.

Къоначa тохкамхой кружока кулгалдеш а Даймохк дика бовзаш бехаший йола школа кхетам балара даькъера зачуч Фарганова Абукара Елизавета.

Къоначa этнографаша гӀалгӀай къаьнарча заман дар дайза ца Ӏеш, Советий Ӏаьдал далалехьа а из даьнначул тӀехьагӀа а долча гӀалгӀай вахарах кхоллемаки лаьца материалаш гулъю. Карттерча даькъе уж в пачхьа самодержавене духьаленаш еш гӀалгӀай вӀашагӀбеттабеннача, граждански Сийлахь боккха Даймехкен тӀемаш лаьттача моттигех лаьца. Иштта цар гулъю цу шин тӀам тӀа дакъа лоацаш хиннача гӀалгӀаех йола материалаш. Дог гӀоздоаккхаш да бераш шоаш цу тохкамa балхаца чӀоагӀа сакъерадалуш хилар. Шоаш экскурсе балача цар шоешта мел дайнир а мел хезар а дӀаяздду, сурташ доах. Цул тӀехьагӀа из дерригa вӀашагӀа а техе школе музее хьагойт. Цхьабараш цӀагӀара къаьнара гӀумагӀаш, цӀеста тазеш, дагчен пхьегӀаш, иштта кхыйола хӀамаш хьехуль музее.

Къоначa тохкамхошеи цар хьехархочун дукха къахьийгад Ленинградски медицински институте выпускницай, медицински Ӏилмай кандидата Тутаева Аьсета вахарах, цо леладенчох, из ерах лаьца материалаш гульеш. Укхаза да Тутаевас шийн кулгаца язъьяча цун биографе фотокопи, Сийлехь - боккхача Даймехка тӀом тӀа боабеьча Ленинградски медицински институте выпускницей цӀераш тӀеязъь долча оттадьяча мемориальни уйге сурт. Кружока къастте дика дакъа лоацаш ба нӀеслагӀча классай дешархой Альтемиров Башир, Марзиев Мухьмад, Могушков ИбрахьӀам, пхелагӀча класса дешархой Хашагульгова Рита, Барахоева Рита, итталагӀча класса дешархой Гетагазова Хади, Джандигова Хьасен, иштта кхыбараш. Къоначa этнографашеи цар хьехархочо йолча Е. А. Фаргиевеси кердаьца гӀуллакх чӀоагӀа лайдане а хеш а да.

М. КУРЕНШОВ.

МАМИЛОВ СУЛАМБИКА ФИЛЬМ

Вайна массанена дика вовз Нурадилов Ханпаший цӀерагӀча Нохч - ГӀалгӀай пачхьалкхен театра актер хинна Мамилов Суламбик.

ХӀанз из кинематографе къахьегаш ва.

Кино эггара хьалха из вайна вайзар М. Ю. Лермонтова «Вай хилара турпал» яхача романах оттадьча фильме цо Казбича роль ловзарца.

ТӀехьагӀа цунах кинорежиссер хилар. Зритела бӀаргадайвад цо даьха хинна массехи телевизионни фильм. Йоккхача кинематографе эггара хьалха Суламбика оттадир «Къьстта кхераме бараш» яха художественни фильм. Дукха ха йоацаш цо даьккхад «Дамское танго» яха цхьаькха кинофильм. Из картина арадоал республика экранаш тӀа цхьоалагӀча ноябре.

Фильме дувц ха яхача, цхьаь бисача, цӀаккха а шоаш ираз долаш хургба ца меттача нахах. Кхы цхьаькха проблема а айю цо: шийна гонахьарча наьха кхела саг бехке хилар, эггара хьалха берий кхела.

Ф. БАБОРКИНА.

КОМИ АССР. БӀаь совгӀа тайпа наха бахача вашаш дола гӀулакх лоаттаду Воркутерча быта ЦӀено. Воркутерча наха чӀогӀа дика могадеш да экспериментальни хӀамаш тегача а трикотажни а цехий моделераша - конструктораша кийчдаь арахеца баркъаш. Цар хӀара шера 200-нега кхоачаш йолча моделегӀа даь 1,5 миллион сома мах а 5 модах дола баркъа арахец.

СУРТА ТӀА: хӀамаш тегача экспериментальни цеха болхлой Эртель Юлиян Ординна Александрая (аьттехьаръяр) ба кагирхой спортивни комплекташ хьагойташ.

С. ГУБСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТА ХОАМАШ

КОВСАНИНАЙ КЪАХЬЕГАМА КОЛЛЕКТИВАШ

«Спартак» яхача спортивни обществос чаккхьалкхай баскетболах ловзаш къахьегама коллективай командаша ВЦСПС кубок яккхара йола яхьаш. Цига дакъа лоацаш яр профсоюзий тайп-тайпарча обкомий маӀача наьха а кхалнахьа а алх-ялх команда.

МаӀача ваьха командашта юкъе хьалхара кхо моттиг йоаккхаш иштта дӀанийсъелар коллективаш: горпищеторг, 4-гӀа горбольница, трамвайно - троллейбусни управлени. Кхалнахьа командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар «Гастроном» торга викалаша, шоллагӀъяр — маькха - комбината командо, кхоалагӀа моттиг — горпищеторга баскетболисткаш.

АЬТТУВ БАЛАНЗАР

Ленинабад яхача Таджикски ССР-ча городе дӀаьхош яр волейболах ловзаш СССР кубок яккхара спортивни яхьаш. Цу туре дакъа лоацаш яр Москвера ФИЛИ, Алма-Атера «Дорожник», Ленинградера «Динамо», Грознера «Автомобилист» яха волейбольни командаш. Цига аьттув баланзар вай волейболистий. Эггара хьалха из ловзаш хилар ФИЛИ яхача Москверча командаца. Из вӀашагӀкхетар чакхдаьлар чот 3:1 йолаш «Автомобилист» котйоалаш. Бакъда, «Дорожникацеи» «Динамоцеи» цун хинна шалхе ловзар чакхдаьлар чот 2:3, 1:3 йолаш вай команда эшаш.

КХОАЛАГӀА МОТТИГ

Грозне дӀайихьар кхуврбоагӀарашта юкъе штанга айяра Российски Федерацеи хьалхара моттиг яккхара финала яхьаш. Цига дакъа лоацаш хиннача 34 команда юкъе командни зачете хьалхара моттиг Татарски АССР спортсменаша яьккхар. ШоллагӀа моттиге нийсбелар Краснодарски краера штангисташ, кхоалагӀа приз Нохч-ГӀалгӀайчен викалашка кхаьчар.

90 килограмм доал долча штангисташта юкъе цу яхье чемпион хилар вай республика викалах — Сандов Руслянах, хӀаьта 56 килограмм доал долча спортсменашта юкъе Дюмаев ИсмаӀала кхоалагӀа моттиг яьккхар.

Цу яхье вай команда кийчъяьр ва тренер В. М. Адаменко.

КХО ЧЕМПИОН

ДӀадахача шоаттен кӀиранa деношка Грозне чаккхьяьккхар 1967 — 68 шерашка баьча кхувш боагӀарашта юкъе шоай лоӀамагӀа кӀалтохаргагӀа латтара республика чемпионат. Цига дакъа лоацаш хиннача «Трудовые резервы» яхача ДСО кхаь спортсмено чемпионий цӀераш яьхар. Уж ба Шабаев Хьамзат (60 кг.), Абуев Алти (65 кг.), Умаров Рамзан (70 кг.).

КЕРДА РОМАН

Вай республике меттел, цул арахьа а дика вовзаш ва яздархо - сатирик Ведзижев Ахьмад. Массане хоза хеташ деш цун сатирически дувцараш, повесташ. Арадаьннача хӀара цун книжках боккха кхаъ хул гӀалгӀай литература дезарашта. Дукха ха йоацаш цу даькъе цхьаькха дика хетар хиннад вайна. Нохч-ГӀалгӀай книжни издательстве арадаьннад «Шелбенна кхуврч» яха Ведзижев Ахьмада эггара хьалхара роман.

Цу тӀа автора дувц коллективизаци хулача шерашка ГӀалгӀайчен юрта лаьттача лирача классийн къовсамах лаьца, бегдоах наха юкъе нийслуш дола тӀехьадисa гӀуллакхаш, хестаду кердача вахаро кхоллаш дола дикадар, наьха бевам тӀеоаш дар.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 ОКТЯБРЬ
II ПРОГРАММА

17.00 — Документальни фильмаш.
18.05 — «Нохч - ГӀалгӀайче гӀолла».
18.25 — Фильм-реклама.
18.30 — «Машеньиен колобони» яха Херсонски тениний театра спектакль.
19.10 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гӀалгӀай меттала).
19.25 — «Халкъа тӀаькъамa экран».

26 ОКТЯБРЬ
II ПРОГРАММА

17.00 — Телевизионни фильмаш.
18.00 — «Нохч - ГӀалгӀайче гӀолла».
18.20 — Фильм-реклама.
18.25 — Кхачан программа — дерригача хаинъа гӀуллакх! «Соакла дика чуэцар» (нохчий меттала).
18.55 — «УнаьцӀаное».
19.30 — Дезале педагогика. «Ше саг хилара хьахилар».

РАДИО

25 ОКТЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Хаоттамах бола хоам.
8.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.25 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.33 — Передачай программа (гӀалгӀай меттала).
8.36 — ДоттагӀлонах дола илли (гӀалгӀай меттала).
9.15 — «ТӀаьхьбусараш а боацаш бола бе» (нохчий меттала).
9.30 — «Къона заманхо» яха радиовыпуск (гӀалгӀай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Парта тӀехьехамаша дог айду» (гӀалгӀай меттала).
16.15 — «Юртбоахама къахьегамхошта». Концерт (гӀалгӀай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
18.30 — «Хургболча къуонгьама — тешаме лард» (эрсий меттала).

УКВ

18.00 — Н. Грекова. «Кхалнахьа мастер». Радиопостановка.
18.50 — Илли дӀаоал М. Айдамирова.

26 ОКТЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.43 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам.
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа. (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.36 — Даьхенах дола илли (нохчий меттала).
11.15 — Производства торонаш. «Мишта эц царех пайдаТ», Корреспонденци (гӀалгӀай меттала).
11.30 — Инструментальни музыка (гӀалгӀай меттала).
15.15 — «Барттайнача дезале» яха радиовыпуск (гӀалгӀай меттала).
15.35 — «Денна темагӀа».
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).
16.15 — Халкъа эшараш (нохчий меттала).
16.45 — «Социалистически дисциплинен къахьегама эффективности». Беседа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
18.30 — «Лаьтта лелаярий гуйранера йоаккхонаш» (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — «Музыкан поэзи шедевраш». Музыкально - литературни композици.
18.56 — Моттигерча композиторий лирически иллеш.

Хаоттам

Тахан республике гӀоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йовцаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чӀоагӀа мух а хьенхаш хилен фегара температура республике 13—15, Грозне 10—15 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йовцаш, малхбузехьара секунде 7—12 метр чӀоагӀа мух а хьенхаш хилен фегара температура бийсана 0—5, дийнахьа 8—13 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктохкхочa секретаря — 2-84-88; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмаш — 2-65-64; корректораш — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-88; отделы: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-65-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05390. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5096.